L-Iskola Primarja tas-Siġġiewi u l-Kapijiet Tagħha

L-Edukazzjoni tal-Poplu

Meta ġew l-Ingliżi f'Malta, fil-bidu tas-seklu dsatax, l-edukazzjoni tal-poplu fil-gżejjer Maltin kienet nieqsa kważi għal kollox. Kont issib biss xi skejjel żgħar tal-knisja fl-ibliet ewlenin, apparti mis-Seminarju li kien istituzzjoni għall-formazzjoni u t-tagħlim tal-kleru. Fl-irħula ma kont issib xejn għajr xi tagħlim reliġjuż fiċ-ċentri tal-parroċċa.

In-nobbli u l-klassi għolja Maltija kienu jmorru jistudjaw, u wkoll jibagħtu 'l uliedhom, fi skejjel ġo Sqallija u f'istituzzjonijiet oħra, l-aktar fl-Italja.

Fl-isptar tal-Kavallieri kien hemm skola ta' l-anatomija u mediċina għat-taħriġ ta' tobba u infirmiera. Fl-1749, taħt il-Gran Mastru Emanuel Pinto, twaqqfet l-Università li ħadet post l-iskola ta' l-isptar. L-Università kienet tilqa' wkoll dawk li jkunu tħejjew barra l-pajjiż għax, kif għedna, għajr għas-Seminarju, skejjel primarji u sekondarji ma kienx hawn.

Taħt l-amministrazzjoni ta' l-Ingliżi bdiet tinħass il-ħtieġa ta' skejjel popolari għat-tagħlim, biex il-poplu, xi darba, jikseb id-drittijiet ċivili tiegħu u jkun jista' jieħu sehem fit-tmexxija ta' pajjiżu.

Kien fl-1839 li ngħatat il-libertà ta' l-istampa u dehru l-ewwel gazzetti. Dawn servew ħafna biex in-nies tibda taqra u tinvolvi ruħha kemm fil-politika kif ukoll f'attivitajiet soċjali oħrajn.

Uħud minn dawn il-gazzetti bdew jitkellmu dwar il-ħtieġa urġenti ta' skejjel għall-poplu. M'għaddiex ħafna żmien sakemm din l-għajta nstemgħet u twaqqfu l-ewwel tliet skejjel fl-Imdina, fiż-Żejtun u f'Ħal Lija. Kienu skejjel bla ħlas u kienu jilqgħu tfal mill-istess post u mill-irħula ġirien tagħhom.

Peress li s-Siġġiewi kien bogħod sew minn dawk iċ-ċentri, it-tfal tagħna ma setgħux imorru fihom u r-raħal kellu jistenna ftit snin oħra biex ikollu l-iskola tiegħu. Għall-ħabta ta' nofs is-seklu dsatax kibret it-talba għal aktar skejjel u l-Gvern ħass li kien wasal iż-żmien li jikkunsidra serjament din il-ħtieġa tal-poplu, tant li fl-1850 ġie inkarigat il-Kanonku Pawlu Pullicino, li kien Dirtettur ta' l-Edukazzjoni, biex iħejji rapport b'dan l-għan. Dan ippropona li kellhom jinfetħu numru ta' skejjel mill-aktar fis fl-irħula, biex jaqdu l-ħtiġijiet ta' dawk it-tfal li ma kellhomx skola fil-qrib.

Pullicino rrikmanda tliet kategoriji ta' skejjel, jiġifieri:

i) Skejjel għall-Belt Valletta u l-bliet il-kbar. F'dawn isir it-tagħlim kollu li jkun prattikabbli għall-edukazzjoni pubblika;
ii) Għall-irħula kbar, fejn it-tagħlim ikun ristrett għal ħtiġijiet tal-lokal li jkun;
iii) Għall-irħula bi ftit abitanti, fejn jingħata biss taħriġ indispensabbli għal skola primarja.

Is-Siġġiewi Kien Meqjus tat-Tieni Kategorija

Il-gvern laqa' dawk il-proposti u fi żmien qasir infetħu 14-il skola għas-subien u 13 għall- bniet f'Malta, kif ukoll tnejn għas-subien u bniet fir-Rabat u fin-Nadur f'Għawdex.

Kien imnalla li dawk l-iskejjel bdew f'dak iż-żmien, meta l-ekonomija ta' Malta kienet tajba ħafna minħabba l-gwerra tal-Krimea, li kienet faqqgħet dik il-ħabta (1853). L-esiġenzi militari ta' l-Ingliżi, li kienu mdaħħla f'dak il-konflitt, ġabu ħafna ġid fil-pajjiż u n-nies setgħu jibagħtu lil uliedhom l-iskola.

Fis-snin ta' qabel dik il-gwerra kien hemm snin b'nuqqas ta' xita li ġabu għaks ma' kullimkien u li kieku kien hemm l-iskejjel żgur li dawk il-bdiewa u raħħala ma kinux se jħallu t-tfal tagħhom iqattgħu ħinhom fl-iskola.

Is-Siġġiewi

L-ewwel skola għas-subien fis-Siġġiewi nfetħet fil-11 ta' Settembru 1854. Tliet xhur wara nfetħet dik għall-bniet. Inkitbu b'kollox 56 tifel, imma 44 biss kienu jattendu regolari. L-ewwel bniet daħlu fl-1855 meta kienu rreġistrati 141 tifla. Fl-1858 l-iskola kienet b'żewġ klassijiet għas-subien u tnejn għall-bniet – l-Ewwel Klassi b'26 tifel u t-Tieni b'14. Il-bniet kienu 25 fl-Ewwel Klassi u 8 fit-Tieni. Din l-ewwel skola nfetħet ġo dar żgħira, illum numru 129 in-naħa ta' isfel ta' Triq Santa Margerita.

It-tagħlim kien jikkonsisti fil-qari bil-Malti, bit-Taljan u bl-Ingliż, Aritmetika, Grammatika, Geografija, Katekiżmu u Kalligrafija. Il-bniet kellhom ukoll il-Ħjata u xogħol tal-Malja. Is-subien kienu jattendu mit-8.00am sa nofsinhar u mis-2.00pm sa l-4.00pm. Il-bniet kienu jibdew nofs siegħa wara u jispiċċaw fl-4.30pm.

Meta żdiedu t-tfal u nħasset il-ħtieġa għal aktar spazju, l-iskola ttieħdet fil-palazz kbir li hemm in-naħa ta' isfel tal-pjazza, biswit il-knisja ta' San Ġwann, fejn damet hemm għal aktar minn 90 sena.

Kien fl-1951 li s-subien ġew trasferiti fil-bini l-ġdid li kien għadu kif tlesta fi Triq l-Iskola. Fl-1959 marru wkoll hemmhekk il-bniet. L-iskola l-qadima mbagħad bdiet isservi bħala Għassa tal-Pulizija, Uffiċċju tal-Kunsill Lokali, Berġa u Każin Politku. Fl-1957 is-sezzjonijiet tas-subien u tal-bniet ġew amalgamati taħt kap wieħed u għadhom hekk sal-lum.

Matul din il-medda ta' snin, mifruxa fuq seklu u nofs, l-edukazzjoni fis-Siġġiewi kompliet miexja 'l quddiem u llum qegħdin ingawdu l-progress li sar f'dan il-qasam b'riżq it-tfal u l-abitanti tar-raħal tagħna.

Kapijiet ta' l-Iskola

Meta fetħet l-ewwel skola fl-1854 din kellha bħala surmast is-Sur Salvu Mamo Cordina li ngħata l-ħatra fl-1 ta' Awissu 1854 b'salarju ta' £35 fis-sena. L-ewwel Sinjora tal-bniet kienet is-Sna Marianna Vassallo li laħqet fl-1 ta' Diċembru 1854 b'£21 fis-sena. Wara dawk iż-żewġ kapijiet baqgħu jilħqu oħrajn regolarment sal-ġurnata tal-lum.

Nagħlaq din il-kitba billi nagħti hawn taħt listi tas-Surmastrijiet u tas-Sinjori kollha, flimkien ma' xi tagħrif dwar tibdil li sar matul dan is-seklu u nofs kemm ilha teżisti l-iskola tas-Siġġiewi.

SURMASTRIJIET U SINJORI FIS-SIĠĠIEWI MILL-FTUĦ TA' L-EWWEL SKOLA FL-1854 SAL-LUM

Surmastrijiet tas-Subien		
Salvatore Mamo Cordina	1854	(1 ta' Awissu)
Emmanuele Mangion	1867 - 1872	
Giovanni Zammit	1872 -	(1 Novembru sal-31 ta' Diċembru)
Benedetto Borg	1873 - 1875	
Paolo Farrugia	1875 - 1878	
Michele Cini	1878 - 1879	(sal-31 ta' Awissu))
Giuseppe Agius	1879 - 1904	(sat-30 ta' Novembru)
Pietro Scicluna	1904 - 1905	
Salvatore Meilak	1905 -	(1 Ottubru sal-15 ta' Novembru)
Louis Doublet	1905 - 1911	(sal-31 ta' Marzu)
Rocco Farrugia	1911 - 1917	
Rogantino Cachia	1917 - 1920	
Joseph Arena	1920 - 1923	(sa Settembru)
Nazzareno Pisani	1923 - 1946	**(Inħatar Spettur ta' l-iskejjel)**
Catherine Spiteri	1946 - 1948	

(Miss Spiteri żammet postha bħala Sinjora tal-bniet u s-Sur Ungaro nħatar Surmast tas-subien)

Vincent Ungaro	1948 - 1949	
Anthony Frendo	1950 -	(Marzu sa Ottubru)
Francis Ebejer	1950 - 1959	

Fl-1951 l-iskola tas-subien marret fil-post il-ġdid fi Triq l-Iskola.

Anthony Cassar Spiteri	1958 -	(xahrejn biss)
Anthony Scerri	1958 - 1960	

Fl-1959 il-bniet ukoll ġew trasferiti fl-iskola l-ġdida

Joseph Cremona	1960 - 1975	**(Sar kap tas-Subien u tal-bniet)**

Fl-1975 is-Subien u l-Bniet ġew amalgamati taħt kap wieħed.

Sinjori tal-Bniet		
Marianna Vassallo	1854	(1 Diċembru sa Marzu 1855)
Carmela Borg	1855 - 1856	(sa Ġunju)
Elena Bugeja	1856 - 1858	(sa Ottubru)
Antonia Milano	1858 - 1859	(sa Ġunju)
Victoria Sciortino	1859 - 1866	(sa Lulju)
Elena Bugeja	1866 - 1869	

Madalena Debattista	1869 - 1876	
Giovanna Ciantar	1876 - 1903	
Anna Dingli	1903 - 1904	
Jole Vassallo	1904 - 1906	
Michelina Schembri	1906 - 1908	
Beatrice Wooton	1908 - 1909	
Teresa Moretti	1909 - 1911	
Marg. Borg Faremouth	1911 - 1915	(Irtirat)
Carmela Grima	1915 - 1922	
Carmela Vassallo	1922 - 1924	(Irtirat għaż-żwieġ)

Fl-1924 is-Subien u l-Bniet taħt kap wieħed sa l-1948.

Catherine Spiteri	1924 - 1954	(maħtura Spettriċi fl-01/05/1954)
Concetta Attard	1954 - 1961	

Fl-1959 il-Bniet marru fil-bini l-ġdid fi Triq l-Iskola

Josephine Lanzon	1961 - 1962
Doris Scerri	1962 - 1963
Erminia Naudi	1963 - 1975

Fl-1975 is-Subien u l-Bniet ġew amalgamati taħt kap wieħed.

L-Iskola taħt Kap wieħed

Joseph Cremona	1975 - 1980	(sa April)
Vincent Abela	1980 -	(April sa Lulju)
Pawlu Aquilina (Aġent Kap)	1980 - 81	
Katie Abela	1981 - 84	(sa Ottubru)
Pawlu Aquilina	1984 - 89	
Lorenza Bonnici	1989 - 96	
Carmen Camilleri	1996 - 2005	
Jane Axisa	2005 -	

Sorsi ewlenin:
P. Pullicino - *Rapporto sull'Educazione Primaria, 1854 , 1856*
Blue Books - 1854 sal-1923

Nota:
Dawn il-listi thejjew matul is-sena 2005 u ma jinkludux xi tibdil li seta' sar wara Settembru ta' l-istess sena.